

STORTINGET

Innst. 211 L

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 43 L (2018–2019)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i Svalbardloven m.m. (tilpasning til ny kommunelov)

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonens hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet legger i proposisjonen fram forslag til endringer i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (Svalbardloven) m.m. Endringene er basert på den nye kommuneloven (lov 22. juni 2018 nr. 83) og gjelder Svalbardloven femte kapittel Longyearbyen lokalstyre. Kapitlet bygger på reglene i dagens kommunelov og må tilpasses til den nye kommuneloven. I proposisjonens kapittel 2 gis det en kort redegjørelse for etableringen av Longyearbyen lokalstyre og dagens rettssituasjon. Departementet foreslår noen lovtekniske endringer ved at det i større grad enn i dag brukes henvisninger til kommuneloven. Forskrift 14. desember 2001 nr. 1392 om saksbehandlingsregler for Longyearbyen lokalstyre og om de folkevalgte rettigheter og plikter (saksbehandlingsforskriften) foreslås opphevet. Hjemmelsbestemmelsene i Svalbardloven blir opphevet med dette forslaget, og forskriften vil bli opphevet ved en egen forskrift. I kapittel 3 gjennomgås og vurderes alle de relevante delene av ny kommunelov, og innstillingen av kapitlet følger kapittelrekkefølgen i Prop. 46 L (2017–2018) lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) (heretter benevnt Prop. 46 L (2017–2018)). Det vises til nevnte proposisjon for nærmere utdyping av og begrunnelse for forslagene.

Departementet foreslår at ordlyden i den gjeldende formålsparagrafen, jf. Svalbardloven § 29, videreføres. Ellers foreslås at hoveddelen av reglene i den nye kommuneloven gis anvendelse for Longyearbyen lokalstyre, med enkelte unntak og særordninger. Den nye kommuneloven er en rammelov slik dagens lov er, og viderefører kommunenes vide adgang til selv å bestemme egen organisering. Det samme kan sies om Svalbardloven femte kapittel og endringsforslaget her for Longyearbyen lokalstyre.

Ikraftttredelsen av endringene i Svalbardloven vil skje samtidig med ikraftttredelsen av den nye kommuneloven. Ulike bestemmelser antas å tre i kraft til forskjellig tid. Deler av kommuneloven forventes å tre i kraft 1. juli 2019, mens andre deler, som økonomibestemmelsene, trolig vil utsettes til 1. januar 2020. Det er aktuelt med noen overgangsregler for å sikre en god overgang til de nye lovreglene. Det vil også være aktuelt i forbindelse med endringene i Svalbardloven.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til endringer i Svalbardloven vil på de områdene som er omfattet, ha tilsvarende konsekvenser for Longyearbyen lokalstyre og staten som ny kommunelov vil ha for kommunene og statsforvaltningen. Vurderingene i Prop. 46 L (2017–2018) kapittel 29 Økonomiske og administrative konsekvenser er derfor relevante å vise til. Hovedvurderingen der er at «Lovforslaget innebærer enkelte nye plikter for kommunene og statsforvaltningen som hver for seg kun har mindre økonomiske og administrative konsekvenser. Sett over tid vil disse endringene i hovedsak også samlet sett ha små økonomiske og administrative konsekvenser». Det samme kan sies om konsekvensene av de foreslåtte endringene i Svalbardloven.

Av det som ellers er omtalt som konsekvenser av ny kommunelov i Prop. 46 L (2017–2018), kan spesielt nevnes reglene om statlig tilsyn. En endring her er at Fylkesmannen får styrket sin rolle med å samordne statlig tilsyn med kommunene. Totalt sett antas arbeidsbelastningen for fylkesmennene å være tilnærmet lik, men Kommunal- og moderniseringsdepartementet sier de vil følge med på om oppfølging av kommunene vil kreve økte ressurser. Den samme endringen er foreslått i Svalbardloven og vil berøre Sysselmannen på Svalbard. Justis- og beredskapsdepartementet vil følge med på mulige konsekvenser for Sysselmannen.

Generelt vil det være noen ekstra kostnader ved innføring av nytt lovverk og tilpasning til dette. Den nye kommuneloven har likevel en enklere struktur og er språklig lettere tilgjengelig enn dagens lov, noe som kan gjøre det lettere å praktisere loven. Etter en helhetlig vurdering av de samlede virkningene av innføring av ny kommunelov konkluderer Kommunal- og moderniseringsdepartementet med at det neppe er mulig å gi et konkret anslag for de merutgiftene som måtte følge av ny kommunelov, men at det ikke er noen vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser verken for kommunesektoren eller staten. Justis- og beredskapsdepartementet legger til grunn den samme vurderingen når det gjelder forslaget til endringer i Svalbardloven.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anniken Huitfeldt, Martin Kolberg, Marianne Marthinsen, Leif Audun Sande og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland, Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Hans Andreas Limi og Christian Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Abid Q. Raja, og fra Kristelig Folkeparti, Knut Arild Hareide, viser til Prop. 43 L (2018–2019) Endringer i Svalbardloven m.m., fremlagt av Justis- og beredskapsdepartementet. Proposisjonen inneholder forslag til endringer i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (Svalbardloven) m.m. Endringene er basert på den nye kommuneloven (lov 22. juni 2018 nr. 83) og gjelder Svalbardloven femte kapittel Longyearbyen lokalstyre. Komiteen viser til at det i ny kommunelov § 1-1 er tatt inn en ny og modernisert formålsbestemmelse.

Komiteen viser til at Longyearbyen lokalstyre er et lokaldemokrati som skal fungere innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk, og at Longyearbyen lokalstyre er i en særstilling på Svalbard, selv om det ikke er en kommune. Det passer derfor ikke å lovfeste kommunalt selvstyre på Svalbard. Komiteen viser til at departe-

mentet i høringsnotatet likevel foreslo å presisere i Svalbardloven § 30 andre ledd at Longyearbyen lokalstyre er et eget rettssubjekt som kan ta avgjørelser på eget initiativ og ansvar. Dette vil tilsvare ny kommunelov § 2-1 andre ledd.

Komiteen viser til at departementet foreslår at ordlyden i den gjeldende formålsparagrafen, jf. Svalbardloven § 29, videreføres. Ellers foreslås at hoveddelen av reglene i den nye kommuneloven gis anvendelse for Longyearbyen lokalstyre, med enkelte unntak og særordninger. Den nye kommuneloven er en rammelov slik dagens lov er, og viderefører kommunenes vide adgang til selv å bestemme egen organisering. Komiteen viser til at det samme vil være tilfelle for Longyearbyen lokalstyre etter foreliggende forslag til endring av Svalbardloven.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i Svalbardloven m.m. (tilpasning til ny kommunelov)

I

I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 29 andre ledd skal lyde:

Dette kapitlet gjelder for Longyearbyen lokalstyres *virksomhet*.

§ 30 skal lyde:

Longyearbyen skal ha et folkevalgt styre (lokalstyret), som er *det øverste organet* i Longyearbyen lokalstyre. Lokalstyret treffer vedtak på vegne av Longyearbyen lokalstyre, så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak.

Longyearbyen lokalstyre er et eget rettssubjekt og kan ta avgjørelser på eget initiativ og ansvar.

§ 31 skal lyde:

Longyearbyen lokalstyre kan drive virksomhet av allmenn interesse som har tilknytning til Longyearbyen, og som ikke ivaretas av staten.

Longyearbyen lokalstyre utøver sin myndighet og virksomhet innenfor nasjonale rammer og rammen av norsk svalbardpolitikk.

Longyearbyen lokalstyre har ansvar for infrastruktur i Longyearbyen som ikke er tillagt staten eller andre. Lokalstyret kan selv fastsette gebyr for slike tjenester.

Gebyret skal beregnes ut fra prinsippet om selvkost, jf. § 41 bokstav b.

§ 32 skal lyde:

Forvaltningsloven, offentleglova og arkivlova gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

Longyearbyen lokalstyre skal aktivt informere om sin egen virksomhet og om virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av lokalstyret. Longyearbyen lokalstyre skal også legge til rette for at alle kan få tilgang til slik informasjon.

§ 34 andre og tredje ledd skal lyde:

Medlemmene i lokalstyret skal velges ved forholdsvalg. Dersom det ikke foreligger mer enn ett godkjent listeforslag, holdes valget likevel som et flertallsvalg. Valget gjelder for fire år. Det kan i løpet av perioden holdes suppleringsvalg etter egne regler.

Lokalstyret skal ha minst elleve medlemmer, og medlemstallet skal være et oddetall. Endring av medlemstallet vedtas av lokalstyret selv senest 31. desember i nest siste år av valgperioden, med virkning for kommende valgperiode.

§ 35 skal lyde:

Folkevalgte organer skal opprettes etter bestemmelsene i denne loven eller etter bestemmelser om slike organer i andre lover.

Folkevalgte organer etter denne loven er

- a) lokalstyret
- b) administrasjonsutvalget
- c) utvalg, inkludert kontrollutvalget
- d) arbeidsutvalg
- e) lokalstyrekomiteer
- f) folkevalgte organer hjemlet i særlov.

Folkevalgte organer som nevnt i andre ledd bokstav a, b, c og e skal ha navn som inkluderer den betegnelsen som er brukt om organet der.

Med folkevalgte menes i dette kapitlet medlemmer av lokalstyret og personer som et folkevalgt organ har valgt inn i et folkevalgt organ eller et annet organ i Longyearbyen lokalstyre etter § 35 a.

Ny § 35 a skal lyde:

Andre organer i Longyearbyen lokalstyre skal opprettes etter bestemmelsene i denne loven.

Andre organer i Longyearbyen lokalstyre etter denne loven er

- a) partssammensatte utvalg
- b) styret for en institusjon
- c) styret for et lokalstyreforetak
- d) ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom.

For øvrig gjelder de samme bestemmelsene som for folkevalgte organer etter § 35.

Ny § 35 b skal lyde:

Kommuneloven § 5-3 tredje ledd om intern delegering og § 5-4 om delegering til andre rettssubjekter gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

Lokalstyret velger selv et administrasjonsutvalg med minst fem medlemmer. Kommuneloven § 5-6 andre til femte ledd om formannskap og fylkesutvalg gjelder tilsvarende for valg av medlemmer og administrasjonsutvalgets virksomhet.

Lokalstyret kan selv opprette utvalg for lokale formål eller for deler av Longyearbyen lokalstyres virksomhet. Slike utvalg skal ha minst tre medlemmer. Kommuneloven § 5-7 andre til femte ledd om utvalg gjelder tilsvarende for valg av medlemmer og utvalgenes virksomhet.

Kommuneloven §§ 5-9, 5-10, 5-11, 5-13 og 5-14 om kommunestyrekomiteer, styret for institusjon, partssammensatte utvalg, reglement for folkevalgte organer og reglement for delegering og innstilling gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

Longyearbyen lokalstyre skal selv velge et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom. Kommuneloven § 5-12 tredje til femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 36 skal lyde:

Lokalstyret velger selv en leder og en nestleder blant administrasjonsutvalgets medlemmer. De som skal velges, må før valget ha samtykket til å stille til valg. Lokalstyrelederen og nestlederen velges for hele valgperioden. Kommuneloven § 6-1 og § 6-2 fjerde ledd gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

§ 36 a skal lyde:

Kommuneloven kapittel 7 om valg til folkevalgte organer og kapittel 8 om rettigheter og plikter for folkevalgte gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre, med unntak av §§ 7-2 og 7-3 og med den tilpasningen som følger av andre ledd.

Det konstituerende møtet etter kommuneloven § 7-1 første ledd skal holdes innen seks uker etter at valgoppgjøret er avsluttet.

§ 36 b skal lyde:

Denne bestemmelsen gjelder ved valg til

- a) utvalg, inkludert kontrollutvalg og partssammensatte utvalg
- b) styret for en institusjon
- c) styret for et lokalstyreforetak
- d) folkevalgte organer hjemlet i en særlov.

En person er valgbar og plikter å ta imot valg hvis følgende vilkår er oppfylt:

- a) Han eller hun har stemmerett ved lokalstyrevalg.
- b) Han eller hun er innført i befolkningsregisteret som bosatt i Longyearbyen på valgtidspunktet.
- c) Han eller hun har skriftlig samtykket til å stille til valg.

Personer som ikke har nådd stemmerettsalderen, men som for øvrig fyller vilkårene for valgbarhet og stemmerett, er valgbare, men er ikke pliktige til å ta imot valg.

§ 36 c skal lyde:

Utelukket fra valg til organer nevnt i § 36 b er

- a) sysselmannen og assisterende sysselmann
- b) administrasjonssjefen i Longyearbyen lokalstyre og dennes stedfortreder
- c) sektorsjefer og ledere på tilsvarende nivå
- d) sekretærer for lokalstyret
- e) den som har ansvaret for regnskapsfunksjonen i Longyearbyen lokalstyre
- f) den som foretar revisjonen i Longyearbyen lokalstyre
- g) ansatte i sekretariatet i kontrollutvalget.

Medlemmer og varamedlemmer av kontrollutvalget kan ikke velges som

- a) leder eller nestleder for lokalstyret
- b) medlem eller varamedlem av administrasjonsutvalget
- c) medlem eller varamedlem av et folkevalgt organ med beslutningsmyndighet
- d) medlem eller varamedlem av en lokalstyrekomité.

Den som er ansvarlig for regnskapet i et lokalstyreforetak, er ikke valgbar til styret i foretaket.

En kandidat ved lokalstyrevalget er ikke valgbar til stemmestyret, jf. forskrift 14. mai 2007 nr. 506 om lokalstyrevalg § 7-4 første ledd.

En kandidat som ellers ville vært utelukket fra valg på grunn av sin stilling, er likevel valgbar hvis han eller hun har fratrådt stillingen når organet trer i funksjon.

§ 37 skal lyde:

Kommuneloven §§ 11-2 til 11-13 om saksbehandlingen i folkevalgte organer gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre. For styret i et lokalstyreforetak gjelder bare § 11-3 andre og tredje ledd og §§ 11-4 til 11-7, 11-10 og 11-11.

§ 38 oppheves.

§ 39 skal lyde:

Lokalstyret ansetter selv en administrasjonssjef, som skal være leder av Longyearbyen lokalstyres administrasjon.

Kommuneloven kapittel 13 om administrasjonen gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

- c. Administrasjonssjefen skal rapportere til lokalstyret om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

§ 39 a oppheves.

§ 40 skal lyde:

Kommuneloven kapittel 14 om økonomiforvaltning gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre, med unntak av §§ 14-8 og 14-17 første ledd andre punktum. Økonomiplanen, årsbudsjettet, årsregnskapene, årsberetningene og saksdokumentene fra det innstillende organet skal sendes departementet til orientering.

Kommuneloven kapittel 16 om kommunenes og fylkeskommunenes rapportering til staten gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre.

§ 41 skal lyde:

Følgende kapitler i kommuneloven gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre

- a) kapittel 9 om kommunale foretak
- b) kapittel 15 om selvkost
- c) kapittel 21 om representasjon av begge kjønn i styret av aksjeselskaper
- d) kapittel 22 om kommunestyrets kontrollansvar
- e) kapittel 23 om kontrollutvalg
- f) kapittel 24 om revisjon
- g) kapittel 25 om internkontroll
- h) kapittel 26 om eierstyring
- i) kapittel 27 om lovlighetskontroll
- j) kapittel 28 om statlig kontroll med kommuner og fylkeskommuner med økonomisk ubalanse (ROBEK)
- k) kapittel 29 om utlegg og konkurs
- l) kapittel 30 om statlig tilsyn.

§§ 42 til 44 a oppheves.

II

I lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner oppheves § 31-6 nr. 2.

III

I lov 16. juni 2017 nr. 62 om endringer i kommunelova m.m. (råd for eldre, personer med funksjonsnedsettning og ungdom) oppheves del II.

IV

1. Loven del I gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Del II og III trer i kraft straks.
2. Fram til kommuneloven kapittel 25 trer i kraft, gjelder følgende bestemmelser for internkontroll:
 - a. Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen er gjenstand for betryggende kontroll.
 - b. I årsberetningen skal det redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll med virksomheten.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 13. mars 2019

Anniken Huitfeldt

leder

Hårek Elvenes

ordfører

